

[Jens Møller]

meget stor værdi og værdighed, så man aldrig må behandle det enkelte menneske, som om det var en ting, behandle det som et middel til at opnå noget andet. Mennesket er fra undfangelse til død et mål i sig selv med denne værdighed, som vi ikke må fratage det.

Men vi må også tage det alvorligt, det, der også er tale om, nemlig at mennesket ikke blev det, som Gud havde tænkt, det skulle være, at mennesket faldt fra Gud, og deraf opstod det onde i menneskene. Også dette onde må vi erkende som en realitet. At der er både godt og ondt i mennesket må tages alvorligt. Og som en grundlæggende målsætning eller retningslinje for det sociale samvær kan vi bruge det berømte bud: du skal elske din næste som dig selv.

Ud fra disse ting må vi forkaste såvel kapitalismen som socialismen. Kapitalismen eller liberalismen eller en sammenblanding af det, som det jo oftest er, legaliserer på en måde egoismen. Man siger, at de forskellige egoistiske egenviljer neutraliserer hinanden i f. eks. den frie konkurrence. Det endelige resultat af en sådan politik ført ud i sin konsekvens så vi med den jernhårde lønningslov. Det betyder få hovedrige og store skarer af ludfattige mennesker. Et sådant system må vi naturligvis forkaste. Det er imod kærlighedsbuddet, og det er imod enhver form for lighed mellem mennesker.

På samme måde må vi også forkaste socialismen, fordi den i sin grundlæggende filosofi har gjort det onde til noget accidentelt, hvilket vil sige, at man ikke tager det onde i mennesket alvorligt, men siger, at det er noget, der er påført det udefra på grund af samfundsforholdene.

Rousseau er vel en af de første, der fremførte den tankegang, at mennesket er godt, og at det onde skyldes samfundet, og bare man vender tilbage til naturen, så bliver alt godt. Karl Marx tog det op og sagde: når bare vi får afskaffet klassesamfundet og får indført det klasseløse samfund, så bliver menneskene gode, så vil de vise sig at være gode.

Dette er en fundamental misforståelse og årsagen til, at socialismen, alle sine gode for sætter til trods, aldrig har kunnet komme bare nær sit mål.

I Danmark lever vi vel nærmest på et blandingsystem af disse to ting. Selv de så-

kaldt liberale partier er jo ikke liberale, og de socialistiske er ikke socialistiske, måske med undtagelse af nogle enkelte helt ude på fløjene.

Over for disse ting vil vi opstille en helt ny ideologi, en helt ny målsætning for vort samfund, en ideologi, der bygger på de for omtalte præmisser, at mennesket er skabt i Guds billede, at mennesket er frit, at mennesket er faldet, og så kærlighedsbuddet. En sådan ideologi kan ikke som andre gammel-dags ideologier blive noget færdigt, noget dødt, noget én gang færdiggjort. Det vil være en ideologi, der altid er under revision, hvis grundteser altid er under udvikling, altså snarere en organisme end noget fast, færdigt noget.

Hvad bliver konsekvenserne af det? Det er det, vi først og fremmest skal beskæftige os med her i dag. Hvad bliver konsekvenserne af en sådan grundlæggende ideologi for det samfund, vi på længere sigt måtte ønske os?

Jeg kan naturligvis ikke på den tid, der er til rådighed her – heller ikke om der var den dobbelte – bare nogenlunde nå til bunds med det, men jeg skal tage nogle enkelte punkter frem, så mange som jeg nu kan nå, og på den måde prøve på at belyse, hvad der ud fra disse grundsatninger må være kristeligt folkepartis målsætning.

Hvis vi tager et så grundlæggende begreb som ejendomsretten, så er det jo noget af det, der har været meget klart defineret, og hvor man har været meget uenig inden for de forskellige eksisterende politiske ideologier.

Dér må vi igen forkaste såvel den kapitalistiske form for ejendomsret som den socialistiske og i stedet sætte det op, som vi kalder den kristne forvalterskabstanke, der går ud på, at det, et menneske ejer, ejer det ikke på den måde, at det kan gøre med det, hvad det vil, det er ikke noget, man bare kan destruere, hvis man ønsker det. Når et menneske kan eje noget – og dér tænker jeg særlig på produktionsmidler, f. eks. fabrikker og den slags ting, eller andre menneskers boliger – så er det jo, fordi det menneske kom ind i et samfund, der var her i forvejen, bygget op af vores forfædre under slid og slæb, og kom med nogle evner, som det har arvet, og fordi det havde disse ting, kunne det skabe disse værdier, men de er som bekendt kun til låns.